

Meglátni

ÉS

MOKLOVSKY Réka

megszeretni...

(A Miskolci Nemzeti Színház Don Juan-előadásáról)

A művészet egyik leghíresebb–hírhedtebb figuráját, Don Juant senkinek sem kell bemutatni, a sevillai szédelgő történetét ismerjük számos változatban, formátumban és értelmezésben. A miskolci közönség legutóbb 2014-ben találkozhatott vele Mozart *Don Giovanni*jában. Az opera mellett a legenda másik legjelentősebb feldolgozása, Molière vígjátéka 2019. október 4-től tekinthető meg a Miskolci Nemzeti Színház nagyszínpadán.

Don Juan (Simon Zoltán) vágyának tárgyai, a nők — bár csak mellékszereplőkként tűnnek fel — érzéketlenül ábrázolják a szerelem különböző típusait és stációit. A kolostorból megszöktetett Donna Elvira (Mészöly Anna), az elhagyott „feleség”, aki bármennyire is próbálkozik, többé nem képes felkelteni a férfi érdeklődését; Mari (Prohászka Fanni) az egyszerű, ártatlan parasztlány, aki ugyan jól ismeri és maga is hangoztatja az intelmet, hogy a szegény lány egyetlen hozományja a szüzessége,

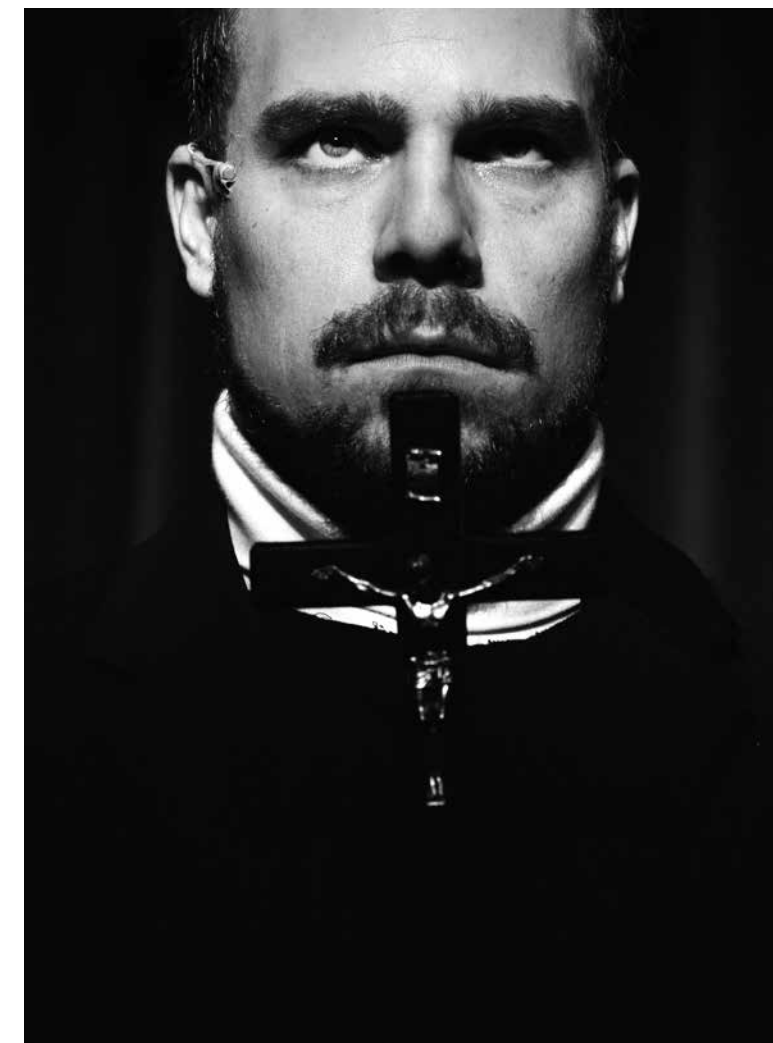
amit még az életénél is jobban kell óvnia, mégsem tud ellenállni a hízalgésnek, a csábító szavaknak és érintéseknek; Bernadette-ből (Czvikker Lilla) a Don Juan iránt fellángoló érzelmek legrosszabbat hozza ki, egy másik férfi boldog menyasszonyából féltékeny fúria lesz, aki követeli a jussát. Ami közös bennük, az a mérhetetlen szenvedély, amivel jobb belátásuk ellenére készek belevetni magukat a Don Juannal való kapcsolatba, hiszen őszinte, lelkesült odaadására csak hasonlóan lehet felelni. Ő pedig úgy esik egyik szerelemből a másikba, ahogyan a zokniját cseréli — az előadás során ez ténylegesen megtörténik, nem csupán átvitt értelemben. A nők sokfélék, akárcsak a színes–mintás zoknik, amiket felvesz, ideig-óráig hord, majd eldob, de a bókók és a vágy fűtötte mozdulatok visszatérők. Az ismétlés előszerepelt alkalmazott eszköze a produkciónak, a szereplők néha akár háromszor–négyyszer is elmondják ugyanazt, annak reményében, hogy — más — reakciót váltanak ki a beszélgetőpartnerükből.

Az előadás veleje, amit a néző emlékezetébe vésődve magával visz, éppen a címszereplő játéka. Simon Zoltán ideális választás a szerepre. A Színház- és Filmművészeti Egyetem elvégzése óta, 2012-től a Miskolci Nemzeti Színház társulatának tagja, vagyis pályája kezdetétől nyomon követhetjük szakmai fejlődését, aminek kétségtelenül ez az alakítás a csúcspontja. Fiala és életerős, igazi XXI. századi Don Juan, megkapóan mai, ugyanakkor van benne valami időtlen és kortalan. Higgadt, magabiztossága, karizmája vonzza — és foglyul ejti az embert. Hiába vagyunk tisztában vele, hogy nem bízhatunk benne, nem vehetjük komolyan az ígéreteit, engedjük magunkat elragadtatni. Ugyanis csábítása nem korlátozódik a színpadon lévőkre — Szöcs Artur rendezésének egyik legszórakoztatóbb ötlete, hogy Don Juan este a közönségből is kiszemel egy hölgyet, akinek aztán fáradszórakoztatónak udvarol. Jelen sorok írója mindezt a saját bőrén is megtapasztalhatta, amikor a második sor közepén ülve éppen rá esett a választás.

A hármas szerepben, Gusmanként, Friciként és Ragotinként feltűnő Rózsa Krisztián képességeit ismételtelen arra használják, hogy színt és humort vigyen a darabba, ám az arányokat nem mindig sikerült eltalálni. Gáspár Tibor a Don Juant kiegészítő Sganarelle szerepében ellenben remekül lavíroz a komikus szolgalelkűség és a gazdája kicsapongásai miatt érzett megbotránkozás között, mindig épp annyira kerül előtérbe, amennyire kell. Űde színfoltot jelent a Vasárnap Urat megtestesítő — nem mellesleg sűgőként közreműködő — Márton B. András, aki azzal a céllal látogatja meg Don Juant, hogy behajtja rajta a tartozását, ám a kölcsönadott pénz helyett a férfi barátságával távozik.

Már-már Szöcs védjegyének mondható a meghökkenőtől szánt, elidegenítő elemek használata. Ez történik például a kriptajelenetben, amikor az öntörvényű élvhajász, a halottat nem tisztelve, klubbá változtatja az általa meggyilkolt parancsnok nyugóhelyét. Nem szokványos módon kerül kifejezésre az is, hogy Don Juan még a férfiakat is a hatása alá tudja vonni,

és kivételes tehetséggel manipulál: a Donna Elvira fiatalabbik fivéréhez, a család becsületét helyreállítani szándékozó Don Carloshoz (Somhegyi György) fűződő kapcsolat homoerotikus felhangot kap. Ezeknél a hangsúlyos rendezői döntéseknél problematikusabbak a kisebb „áldozatok”, melyeket Szócs annak érdekében hoz, hogy a darabot aktualizálja és reakciót váltson ki a nézőkből. Vitatható, hogy ezek mennyiben szükségesek és indokoltak, megéri-e az egységességet, a magas színvonalat egykét elfúló nevetésért kockára tenni. Meg kell jegyezni, hogy az újabb, Petri György-féle fordítás önmagában is elég friss és szókimondó, a lépést pedig Kovács Andrea jelmezei is tartják.

Az antik görög tragédiákat idéző, újra és újra megjelenő kar (a Miskolci Nemzeti Színház férfi énekkara) előre jelzi Don Juan bukását. Slárku Anett minimális, éppen jelenlévő díszletéhez igazodva — mely néha labirintusszerű, s hol az erdő fáit, hol orgonasípokot szimbolizál — bolyongó kísérteteknek vagy éppen templomi kórusnak tűnnek. Leginkább ez az arctalan tömeg gondoskodik — kiváló minőségben — a zenei betétekről (zene: Nagy Nándor, karvezető: Pataki Gábor), de Donna Elvira és Don Juan apja, Don Louis (Varga Zoltán) is (pop)dalra fakad. Legalábbis a nőcsábász képzeletében, aki — szinte diabolikus módon — így mulattatja magát az összetört szívű asszony siral-

ma és a csalódott apa hegyi beszéde alatt. Ahogyan az atyai intelmek közepette Don Juan maga is kiáltja, *ez az ő élete* — ezzel összegzi a karakter lényegét.

Olyan ember, akinek szabadságvágya, létszeretete nem tűr határokat; sem állandó társa, Sganarelle, sem a szerelmei, sem az apja, de még a törvények és az isteni autoritás sem korlátozhatja abban, hogy kedve szerint cselekedjen. Amikor a szolgálja kérdőre vonja, hogy mégis miben hisz, ha számára sem égi, sem földi rendelet nem szent, nem tart tettei következményétől, nem félti lelki üdvét, Don Juan a számok logikájára hivatkozik. Bár megjelenésében és megnyilvánulásaiban érzéki, igenis intellektuális férfi, és mindkét vonás kap Molière-től egy beszédet, amit a mi Don Juanunk a színpad elejére állva, a közönséggel szembe fordulva mond el. Az előadás elején a nőket pásztázva fogalmazza meg életelvét, miszerint nem hajlandó egyetlen szerelemnek szentelni magát, kizárva az összes többi asszony bűvköréből, megfosztva az újdonság, a változatosság, a kihívás élvezetétől. A második felvonásban elhangzó, a megvilágított publikumból azonnali elismerést kiváltó monológja azt az új utat mutatja be, amire a környezete miatt lépni kényszerül: a képmutatását. Ez már ugyanolyan mértékben szól nőknek és férfiaknak, mindenkinek szembesülnie kell saját élete álságos mozzanataival.

Azonban arra is rá kell döbbernünk, hogy egyedül Don Juan az, aki még a megtévesztésben is önazonos tud maradni.

Legnagyobb bűne mintha nem is szoknyavadász életmódja lenne, erkölctelensége nem a különböző korú, társadalmi helyzetű és családi állapotú nők elszédítésében tetőzik, hanem példa nélküli kívülállóságában, öntörvényűségében és hitetlenségében. Nem enged mások nyomásának, nem alkalmazkodik a társadalmi normákhoz. Sem a múlt, sem a jövő nem foglalkoztatja, félelem nélkül, az adott pillanatnak él. Értékrendje csúcsán a szabadság áll — ennek érdekében kész feláldozni a saját és mások életét is. Végül meg is teszi. A figyelmeztetések, fenyegetések, könyörgések, mi több, az önnön gyermeki énjével való szembenézés dacára is ragaszkodik mindahhoz, ami Don Juanná teszi, és inkább meghal, mintsem megváltozzon.

Molière: *Don Juan*
Fordította: Petri György

Don Juan: SIMON ZOLTÁN
Sganarelle: GÁSPÁR TIBOR Jászai-díjas, Erdemes művész
Donna Elvira: MÉSZÖLY ANNA
Don Louis: VARGA ZOLTÁN Jászai-díjas
Mari: PROHÁSZKA FANNI
Bernadette: CZVIKKER LILLA
Don Carlos: SOMHEGYI GYÖRGY
Don Alonso / Koldus: FARKAS SÁNDOR
Frici / Gusman / Ragotin: RÓZSA KRISZTIÁN
Vasárnap Úr: MÁRTON B. ANDRÁS
A parancsnok szobra: BÁTHORI IMRE / SZABÓ ISTVÁN
Gyerekszereplő: ALPARÁN BALÁZS BENCE /
TÖRÖK BALÁZS / TÖRÖK VILMOS

Közreműködik a Miskolci Nemzeti Színház férfi énekkara

Díszlettervező: SLÁRKU ANETT
Jelmeztervező: KOVÁCS ANDREA
Zene: NAGY NÁNDOR
Karvezető: PATAKI GÁBOR
Ügyelő: OREHOVSZKY ZSÓFIA
Súgó: MÁRTON B. ANDRÁS
Rendezőasszisztens: PÖLTZ JULIANNA

Rendező: SZÓCS ARTUR

Éder Vera fotói